

Saman

katon alle

Kirkkosaleista yhteisön elämän keskuksia?

Kirkkotilatyöryhmän tehtävä

- ▶ Kirkon tulevaisuuskomitean mietintö 2016 taustalla
- ▶ Kirkkohallituksen täysistunto asetti 2017 lopulla työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella suunnitelma **kirkkotilojen kehittämisestä yhteisöjen keskuksiksi** yhteistyössä Museoviraston kanssa. Mietintö valmistui alkuvuodesta 2019.

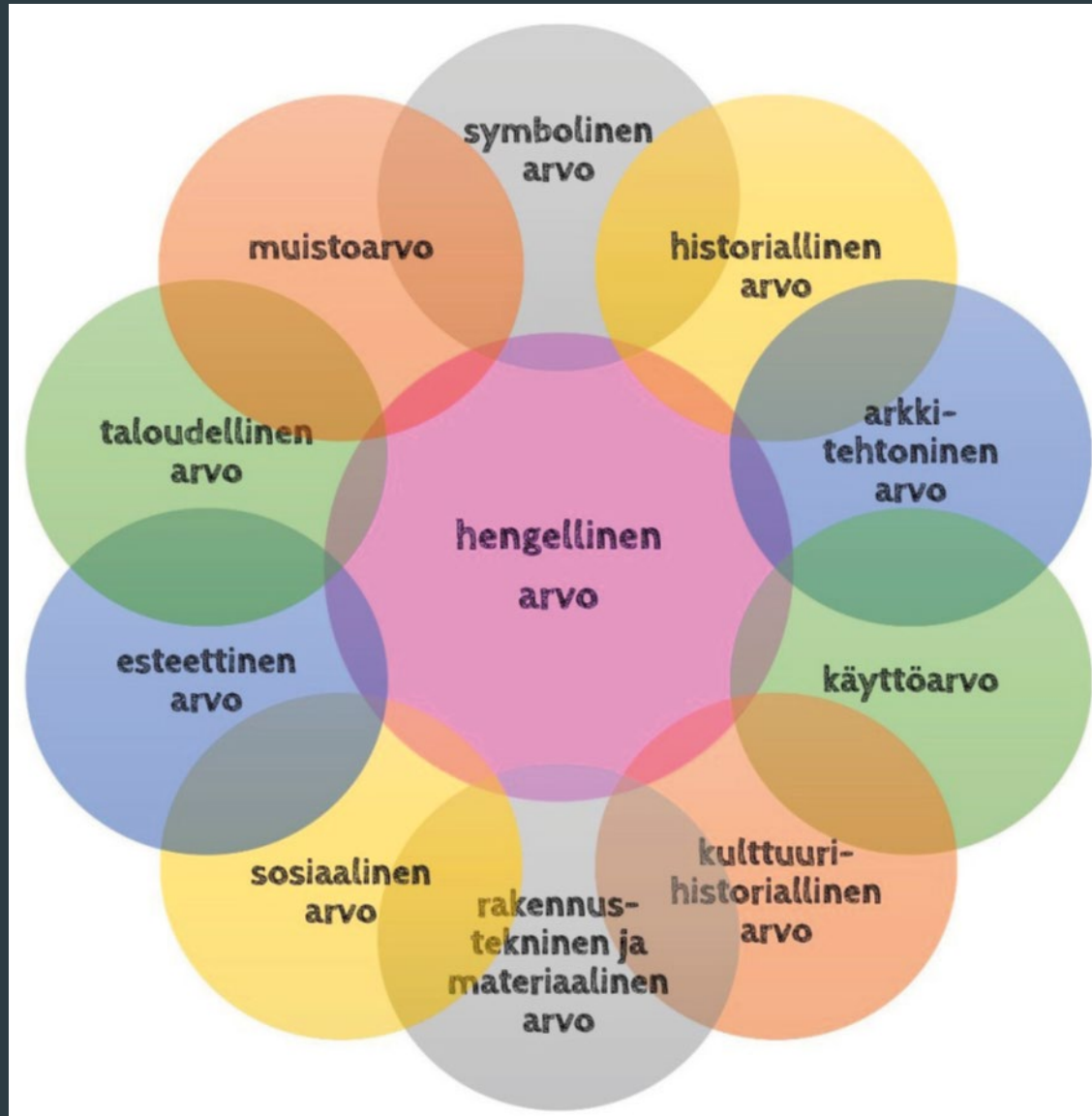
”Lähitulevaisuudessa muutoksia on tarpeen tehdä useimpiin kirkkoihin”

Kirkkotilatyöryhmä 2018

piispa *Jari Jolkkonen* Kuopion hiippakunta (pj)
diakoni *Ulla Anttila*, Alajärven srk, Lehtimäen kappelisrk
dosentti, TT *Sari Dhima*, Aalto-yliopisto
kaplan *Camilla Ekholm*, Sibbo svenska församling
toimittaja, kirkkohallituksen täysistunnon jäsen *Pekka Heikkilä*, Turku
Kouluttaja, TT *Juhani Holma*, Kirkon koulutuskeskus
yliarkkitehti *Sirkkaliisa Jetsonen*, Museovirasto
yliarkkitehti *Antti Pihkala*, Kirkkohallitus
lakimiesasessori *Riikka Ryökäs*, Kuopion hiippakunta
talousjohtaja *Anneli Salo*, Kempeleen srk
kulttuuriperintöasiantuntija *Saana Tammisto*, Kirkkohallitus
Sihteerinä toimi TT *Arto Kuorikoski*

Työryhmän työskentelyn näkökulmia

1. Jumalan huone ja seurakunnan koti – kirkkotilan teologinen merkitys
2. Kirkkotila yhteisön keskuksena
3. Kirkollinen kulttuuriperintö on arvokkainta kulttuuriperintöämme
4. Kirkkojen rakentamiseen ja muutoksiin liittyvät oikeudelliset kysymykset
5. Kirkkotilojen ylläpito ja talous
6. Kirkkotilan AV-tekniset haasteet ja mahdollisuudet
7. Kirkkotilan monitoimisuuden kehittäminen suojelluissa kirkoissa
8. TUTUSTUMISMATKA RUOTSIIN

Jumalan huone ja seurakunnan koti – kirkkotilan teologinen merkitys

- Visiot **pyhästä ja kodikkaasta** kirkkotilasta
- Useimpiin muutostoiveisiin voidaan vastata myönteisesti. Tämä edellyttää, että kirkkotilan teologinen, liturginen ja arkkitehtoninen merkitys on sisäistetty.
- Jokaista kirkkotilaa tulee kehittää sen yksilöllisiä historiallisia ja arkkitehtonisia perusratkaisuja kunnioittaen.
- Erilaisten käyttötarkoitusten lisääminen edellyttää huolellista kokonaisarviota.

*Siunatkoon kolmiyhteinen Jumala, Isä ja + Poika ja Pyhä Henki, tämän - - kirkon ja kaikki, jotka tänne tulevat, ja olkoon tämä kirkko pyhitetty **Jumalan huoneeksi ja seurakunnan kodiksi.***

Kirkkotilojen ylläpito ja seurakuntien talousnäkymät

- ▶ Seurakuntien talouden heikentyessä tulee säästöjä löytää myös kiinteistöistä
- ▶ Kirkoista luovutaan viimeiseksi!
- ▶ **Yksi säästökohde on homeisesta tai toimimattomasta seurakuntatalosta luopuminen ja kirkkosalin muuttaminen yhteisön monikäyttöiseksi keskukseksi jossa kokoonnutaan seitsemänä päivänä viikossa.**

Yhdenlainen osallisuuden kokemus tämäkin...

Olen tavallinen

Sinä tiedät sen.

Kirkkoon olisi hyvä mennä,

näyttää esimerkkiä nuoremmille.

Mutta haluan tehdä sen omalla tavallani.

Sinä tiedät sen.

Penkissä pitäisi istua nätisti,

mutta minä en halua!

Mikä edes on nätisti ja kuka sen
määrittelee?

Sitä en tiedä.

Haluan olla ja tulla, mutta ilman määrityksiä ja normeja

ISTU !

- Haluan maata

OLE HILJAA !

- Haluan ihmetellä ääneen

KENGÄT JALKAAN ! - Haluan tulla aterialle ilman, vain
pehmoiset villat jalassani, sillä
niin minun on hyvä olla.

Tiedän, Sinä tiedät senkin.

Saanko olla niin kuin minun on hyvä?

Kun kerran kuitenkin haluan, vaikka se erilainen tapa onkin.

Sinä loit minut kuvaksesi

Minä tiedän sen.

Ja siihen voin luottaa.

- Jenni Surakka

Kirkkotila yhteisön keskuksena

- ▶ Yhteisöllisyys on muutoksessa. Kirkkorakennuksella on merkitystä yksilön kristillisen identiteetin ja yhteisöllisyyden näkökulmasta. Millainen **kokemus** kirkossa käymisestä jää? Esim. **missä istun ja miten?**
- ▶ Kirkkotilan muutokset heijastavat **kunkin aikakauden kokemusta yhteisöllisyydestä**. Kirkkoon liittyy hengellistä kulttuurihistoriaa ja henkilökohtaisia herkkiä muistoja.
- ▶ Yhteisöt muuttuvat yhä moni-ilmeisemmiksi. Sosiologiset muutokset haastavat kirkkotilaa. Selvitettävä mahdollisuudet siirtää **viikkotoimintaa kirkkoon**.
- ▶ Olisi kiinnitettävä huomiota **tilan muunneltavuuteen** ja seurakuntalaisten mahdollisuuteen olla vapautuneemmin ja **kodikkaammin pyhän edessä**.

Altтари määrittää kirkkoon sopivan toiminnan

Hidingen kirkko

esimerkki kirkkotilan interiöörin ja uuden toiminnan hyvästä vuoropuhelusta

”Tulee arvioida, kuinka paljon muutoksia kirkkotila kestää menettämättä eheyttään ja niitä ominaisuuksia, joiden vuoksi se puhuttelee kävijää.”

Rådmasnön ja Svärtan kirkot monitoimitiloiksi

1800-luvun puolivälissä rakennetun kirkkotilan muutos joustavaksi monitoimitilaksi 2015.

Srk-toiminnan lisäämiseksi (srk-koti myyty) 2009-10 muutostöitä keskiaikaisessa kirkossa, jota muokattu useina vuosisatoina.

Liturgisen uudistusliikkeen pyrkimyksiä

Alttarin keskeisyys, vuorovaikutteisempi läsnäolo,
kirkkotilan muunneltavuus

Kuva Calixtus-katakombista 200-luvulta

LITURGINEN UUDISTUSLIKE

Würzburgin Augustinerkirche muutoksen tuulissa

Agricolan kappelin uusi elämä

- tavoitteena yhteisöllisempi läsnäolo alttarin äärellä

Tapaus Lieto

Muutoksen tulisi olla koko yhteisön yhteinen prosessi ja tavoite.

Kirkkotilan muuttaminen vaatii seurakunnan tai seurakuntayhtymän johdolta herkkyyttä, viisautta ja pitkäjänteisyyttä.

Jokainen sukupolvi on tehnyt kirkkoihinsa muutoksia liturgisista, sosiologisista tai arkkitehtonisista syistä

Keskiaikainen kirkko 1970-luvun ja 2020-luvun asussa

Liedon kirkon lisäsiivet

Esteettömyys – henkinen, hengellinen ja fyysinen

Lapset ja lasten kaltaiset yhteisön rakentajina

Sallikaa lasten tulla ja olla ja palvella!

Avaimet osallisuuden ja luottamuksen symbolina
- lukitut vai avoimet ovet?

Kirkkokahvit yhteisöllisyyden vahvistajana

Kirkkotilojen muuttamisen periaatteita / tavoitteita

- ▶ Samalla kertaa PYHÄ ja KODIKAS
- ▶ Alttarin keskeisyys
- ▶ Liturgisesti ja toiminnallisesti perusteltuja muutoksia
- ▶ Kulttuurihistorialliset arvot huomioiden
- ▶ Yhteisöllisyyden vahvistaminen
- ▶ Kaiken ikäisten osallisuuden parantaminen
- ▶ Esteettömyys
- ▶ Muunneltavuus
- ▶ Taloudellisuus
- ▶ NykYTEKNIikka huomioiden
- ▶ Käyttö on parasta rakennussuojelua!

Kirkon ovista on virrannut ihmisiä jo vuosisatojen ajan.
He ovat jättäneet jälkensä ja saaneet mukaansa uusia
näkökulmia elämäänsä.
Sinun käyntisi tänään on viimeisin lenkki tässä ketjussa.
Jokainen kirkkoon saapuva ihminen – kuten
jokainen kuva, jokainen rakennuksen
yksityiskohta ja jokainen puhuttu tai
laulettu sana – on osa sitä elävää ympäristöä, jota
jumalanpalveluksemme ja muu toimintamme
ylläpitävät ja saattavat kohti tulevaa.
Kirkkorakennus on todiste menneen, nykyisen
ja tulevan välisestä yhteydestä.

Kiitos !

